

Handläggare
Samia Choudhury
Telefon: 0850809275

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2019-10-24

Betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23), KS 2019/1270

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Med anledning av det nya nationella funktionshindersmålet beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att se över styrning och uppföljning inom funktionshinderspolitiken. Utredningens förslag presenteras i betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23).

Det nya funktionshindersmålet, som utgår från FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är den viktigaste grundförutsättningen för utredningens förslag.

Utredningen pekar på vilka möjligheter som finns för att nå det nya nationella funktionshindersmålet. Utredningen lyfter särskilt fram universell utformning som en vägledande princip i myndigheternas arbete. Ett av utredningens förslag är att ett antal myndigheter får ett särskilt samordnande ansvar för genomförande och uppföljning inom var sitt samhällsområde. Vidare föreslår utredningen att traditionella sätt att styra och följa upp politiken behöver utvecklas till att beslutsfattande decentraliseras och istället sker i nätverk med aktörer från offentlig, ideell och privat sektor. Utredningen betonar att förtroendevalda inom olika nivåer har ett stort ansvar för att politiken förverkligas.

Förvaltningen har inget att invända mot de förslag som utredningen presenterar och är positiva till att förslagen förverkligas.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23). Ytterligare remissinstanser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden,

idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och stadsdelsnämnderna i Farsta och Hässelby-Vällingby. Remisstiden sträcker sig till den 15 oktober 2019. Förvaltningens tjänsteutlåtande har därför skickats till kommunstyrelsen och kommer att kompletteras med protokollsutdrag från nämndens sammanträde den 24 oktober 2019.

Nytt nationellt mål för funktionshinderspolitiken

Den 30 november 2017 beslutade riksdagen om mål och inriktning när det gäller den svenska funktionshinderpolitiken. Det nya målet lyder:

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstavdelningen.

Ärendet

Med anledning av det nya målet beslutade regeringen den 21 december 2017 att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att se över styrning och uppföljning inom funktionshinderspolitiken. Utredningens förslag presenteras i betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23). Nedan följer en sammanfattning av utredningens arbete och förslag.

Principen om universell utformning

Det nya funktionshindersmålet, som utgår från FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är den viktigaste grundförutsättningen för utredningens förslag. Utredningen lyfter särskilt fram principen om universell utformning. Enligt FN:s konvention om mänskliga rättigheter är universell utformning en princip som bygger på att alla behov som behöver tas hänsyn till vid utformningen av en produkt, ett program, en miljö eller en tjänst ska inkluderas i utformningen redan från början. För att säkra verksamheters tillgänglighet menar utredningen att principen om universell utformning bör vara en vägledande princip i myndigheternas arbete med att nå målet.

Utredningen föreslår att det i förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktions-

hinderspolitiken, skrivs in ett krav på myndigheterna i största möjliga utsträckning ska genomföra och utveckla verksamheten utan behov av anpassning eller specialutformning, det vill säga universell utformning. Om staten går före i att anlägga ett perspektiv av universell utformning ger detta också en tydlig signal till resten av samhället, menar utredningen. Utredningens förslag är att det faktiska genomförandet av universell utformning ska vara verksamhetsanpassat.

Sju prioriterade områden och sju frågor

Utredningens förslag bygger på en värdering och prioritering av de samhällsområden som är mest angelägna för genomförandet av funktionshinderspolitiken. Dessa är:

- Arbete och försörjning
- Utbildning och livslångt lärande
- Transporter
- Kultur
- Hälso- och sjukvård samt tandvård
- Social välfärd och trygghet
- Bostad, byggd miljö och samhällsplanering.

Eftersom alla frågor inte är lämpliga att hanteras inom dessa sju samhällsområden lyfter utredningen fram sju frågor som är särskilt viktiga och som genomgående ska prioriteras i styrning och uppföljning. Dessa är:

- Digitalisering
- Demokratisk delaktighet
- Rättssäkerhet och rättsväsende
- Fritid och idrott
- Folkhälsa
- Upphandling
- Konsumentfrågor

Tydligt ansvar för ett antal myndigheter

En statlig myndighet inom vart och ett av de sju prioriterade samhällsområden föreslås ha ett särskilt samordnande ansvar. Myndigheterna ska leda och vara pådrivande i processer inom sitt verksamhetsområde, bland annat genom att ta fram genomförandeplaner och indikatorer. De samordnande myndigheterna är enligt förslaget; Arbetsförmedlingen, Statens skolverk, Trafikverket, Statens kulturråd, Socialstyrelsen och Boverket. Förslaget är att de samordnande myndigheternas arbete ska ske i samråd eller i andra typer av nätverksarbete med andra myndigheter, funktionshindersorganisationerna, kommunsektorn

och andra aktörer. Regeringen föreslås att ge de samordnande myndigheterna uppdraget att rapportera utfallet av arbetet vartannat år och en mer omfattande rapportering ska dessutom ske vart fjärde år. Förslaget är även att Myndigheten för delaktighet (MFD) ges i uppdrag att ge en övergripande tvärsektoriell rapport till regeringen som ska vara baserad på de olika samhällsområdena.

Då statistikunderlaget för personer med funktionsnedsättning är bristfällig idag, föreslår utredningen att levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning ska inrättas som ett nytt officiellt statistikområde för Statens statistiska centralbyrå (SCB).

Myndigheternas styrning och uppföljning

I utredningen framkommer det att det finns svårigheter med att styra tvärsektoriella ansvarsområden med traditionella mål och resultatstyrning. Utredningen förordar istället att arbetet med att nå målet bör utgå från en förhandlings- och samverkansbaserad interaktiv samhällsstyrning, där beslutsfattande decentraliseras och sker i nätverk med aktörer från offentlig, ideell och privat sektor. Styrning på denna grund ger stora möjligheter att involvera funktionshindersrörelsen, kommunsektorn, arbetsmarknadens parter och andra berörda i genomförandet. I utredningen betonas vikten av att representanter för personer med funktionsnedsättning aktivt och effektivt involveras i arbetet.

Nationell samordnare

I utredningen konstateras att det återstår ett omfattande och långsiktigt arbete för att de nationella målet för funktionshinderspolitiken ska kunna uppnås och att den kräver en stark politisk uppbackning för att bli framgångsrik. Utredningen föreslår därför att en nationell samordnare tillsätts, som bland annat har i uppdrag att med tydligt fokus intensifiera och utveckla dialogen mellan förtroendevalda på lokal, regional och nationell nivå.

Kommuner och regioner

Utredningen menar att om det nya funktionshindersmålet ska uppnås så bör regeringen i styrningen av politiken uppmärksamma hur kommuner och regioner involveras och vilka förutsättningar de ges för att bidra till att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förverkligas. Det bör ske i ordinarie styrning som berör länsstyrelserna, enskilda myndigheter eller i förslaget om uppdraget för en nationell samordnare.

Synpunkter från Norrmalms råd för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av remissen och lyfter fram följande;

Styrkraft i funktionshinderspolitiken är ett viktigt ärende, där många haft möjlighet att ta del och bidra till utredningen vilket är mycket positivt när det gäller ett så komplext område.

Det hindrar dock inte att remisstiden upplevs som mycket kort för ett så grundläggande material med principiella riktlinjer och gemensamma målsättningar och konsensus för framtiden och funktionshinderområdet, som ju ska vara en integrerad del av det svenska samhället, dels för att uppfylla FN-konventionens intentioner och svensk lagstiftning, dels för att det kan underlätta och förbättra inte bara för dem med funktionsnedsättningar och deras närstående utan också få positiva praktiska och ekonomiska följd effekter för många fler, som ringar på vattnet.

Det är positivt att det finns en lättläst sammanfattning.

Om remisstiden hade varit längre hade flera haft möjlighet att gå igenom materialet mer noggrant och diskutera innehållet och dess utformning och kanske kunna bidra med användbara synpunkter baserade på egna eller nära funktionsnedsättnings-erfarenheter. De nya lagarna planeras dock att börja gälla redan vid årsskiftet 2020.

Exempel:

Levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning presenterades för många år sedan då det konstaterades att nivån var i stort mycket lägre för funktionsnedsatta än för andra i samhället. Det är förmodligen samma läge fortfarande, så det är ett bra förslag att statistik tas fram för att ge ett konkret faktaunderlag. Många förbättringar och demokratisk delaktighet i samhället är baserade på digitalisering med snabb teknisk utveckling där alla parter behöver kunna uppdatera sig jämbördigt för att kunna ta tillvara fördelarna med systemet. Det kräver dock ekonomiska möjligheter som personer med funktionsnedsättningar inte alltid har.

Det ömsesidiga informationsflödet är ett av de digitaliserade områdena, som är mycket viktigt för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Rutiner för olika media och kommunikationskanaler är viktigt att integrera från början både ur praktiskt och ekonomiskt och effektivt hanteringsperspektiv.

Det är positivt dels med en tillfällig nationell samordnare, under implementeringsperioden, dels att Myndigheten för delaktighet, MFD föreslås få en förstärkt instruktion för sin verksamhet.

I materialet finns ingens skrivning om pensionsåldersgränsen. Det kan vara ett viktigt paradigmskifte för många personer med

funktionsnedsättning.

Om funktionsnedsättning(ar) uppstår från födseln eller under levnaden fram till 65 årsgränsen hanteras detta ofta inom handikappomsorgen. I samband med åldersgränsen kan hanteringen flyttas över till Äldreomsorgen, som dock har många andra parametrar att förhålla sig till.

Att bli funktionsnedsatt på grund av 'normala åldersförändringar' kan vara en omfattande skillnad mot att hantera tidigare funktionsnedsättning(ar) utöver de komplikationer som åldrande kan tillföra. Om detta inte nämns någonstans i förslagen kan det lätt uppstå besvärliga och kostsamma tillfälliga lösningar. När nu många funktioner flyttas från landsting till kommuner och från områden där funktionsnedsättningskunskaper finns kan komplicerande glapp uppstå till men för alla parter.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen har inget att invända mot de förslag som utredningen presenterar och är positiva till att förslagen förvekligas.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att kommunsektorn behöver involveras och ges förutsättningar för att uppnå det nya nationella funktionshindersmålet genom att aktivt informeras och involveras i arbetet. Utifrån utredningens förslag anser förvaltningen att staden centralt bör utarbeta riktlinjer och styrdokument för hur stadsdelsnämnderna ska samverka med berörda myndigheter och aktörer på lokal nivå.

Susanna Halldin Olsson
stadsdelsdirektör

Linus Olsson
tf avdelningschef

Bilagor

1. Följebrev.
2. Betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2019-10-01
Linus Olsson, Ansvarig	2019-10-01